

XXII NACIONALNI I VIII MEĐUNARODNI NAUČNO STRUČNI SKUP
**SISTEM KVALITETA USLOV ZA USPEŠNO POSLOVANJE I
KONKURENTNOST**

22. nacionalni i 8. međunarodni naučno stručni skup „SISTEM KVALITETA USLOV ZA USPEŠNO POSLOVANJE I KONKURENTNOST“ održan je u periodu 25. do 27. novembra 2020. godine. Zbog nepovoljne epidemiološke situacije skup je ove godine održan on line putem ZOOM platforme.

Kao i prethodnih godina suorganizator skupa je bio Fakultet veterinarske medicine Univerziteta u Beogradu, podršku organizaciji skupa dali su Ministarstvo privrede Republike Srbije, Unija poslodavaca Srbije, Akreditaciono telo Srbije i Institut za standardizaciju Srbije.

Glavni sponzor skupa je Trayal korporacija iz Kruševca, dok su sponzori StandCert d.o.o iz Beograda i Kvalitet a.d iz Niša, a medijski pokrovitelj skupa časopis Kvalitet i izvrsnost i portal Kvalitet.org.

Drugog dana skupa na otvaranju pozdravnim govorom prisutnima se obratio prof.dr Zoran Punoševac, predsednik Asocijacije za kvalitet i standardizaciju Srbije i predsednik organizacionog odbora, koji je posebno istakao činjenicu da se skup prvi put organizuje na ovakav način, tj. online.

Imajući u vidu da Asocijacija svake godine uvodi neku novinu, pa tako ove godine imamo tri značajne novine:

1. Online organizacija skupa - zato što smo na to bili primorani
2. Skup je realizovan kroz četiri okrugla stola, bez izlaganja većeg broja radova, dok će radovi biti štampani u Zborniku nakon skupa.
- ✓ **OKRUGLI STO: BUDUĆNOST REMOTE AUDITA**

Moderator: Vladimir Simić

Sa ovog okruglog stola izvedeni su sledeći zaključci:

- Remote audit, proveravanje na daljinu, je svakako veoma interesantna novost u oblasti proveravanja, ocena je svih učesnika okruglog stola.
- Iako je ukazano na mnogobrojne teškoće u primeni u Srbiji a pre svega u nedovoljnem stepenu digitalizacije velikog dela privrede i javnog sektora, ocena svih diskutanata je da je to sigurno tema koja će se naći svoje mesto u razvojnim projektima mnogih zainteresovanih strana u procesima proveravanja.
- Diskutanti su najviše diskutovali o primeni i prvim iskustvima u Srbiji u oblasti sertifikacije, gde je bilo i oprečnih mišljenja i stavova, u pohvalu ali i negiranje rezultata.
- Ocijeno je da je potrebno, kako na svetskom a tako i na lokalnom nivou u Srbiji, odgovarajuće organizacije za standardizaciju i akreditaciju, te sertifikaciona tela i ostali učesnici, da se pokrenu mehanizmi dorade odgovarajućih pravila akreditacije i standarda koji bi mogli da prate ove vrstu proveravanja.
- Svi diskutanti su ocenili da je Asocijacija izabrala dobru temu za okrugli sto, i da je svakako potrebno da se nastavi za aktivnostima u ovome pravcu

- ✓ **OKRUGLI STO: PANDEMIJA KORONA VIRUSA I UPRAVLJANJE KRIZOM**

Moderatori: dr Radoica Luburić, prof. emeritus dr Milan J Perović i prof.dr Nikola Fabris.

Na ovom okrugлом stolu izvedeni su sledeći zaključci

- Istoriski gledano, epidemije i pandemije su pojave koje sežu u daleku prošlost, a uzrokovane su ljudskim i prirodnim faktorima. One su kroz vekove menjale i oblikovale ne samo tok istorije, nego umnogome i celokupno čovečanstvo - u demografskom, sociološkom, kulturološkom, religijskom, političkom, ekonomskom, bezbednosnom, vojnom, državno-pravnom i svakom drugom smislu.
- Ništa tako nije uzdrmalo svet kao pojava pandemije koronavirusa, koja je dovela do globalne krize. Pod uticajem pandemije došlo je do značajnog pada BDP-a, rasta nezaposlenosti, rasta siromaštva, usporavanja međunarodnih ekonomskih i finansijskih tokova
- Proces predviđanja krize počinje danom formiranja i definisanja vizije i vrednosti organizacije, odnosno identifikacijom pretnji i opasnosti po organizaciju.

- Od suštinske je važnosti da se preventivno deluje na probleme i incidente, kako oni ne bi prerasli u krizu
- Upravljanje krizom je veoma složen i kompleksan proces koji traži mnoga interdisciplinarna i multidisciplinarna znanja, među kojima posebnu važnost imaju ona iz domena upravljanja kvalitetom, upravljanja rizikom i upravljanja promenama
- Delovanju principa menadžmenta kvalitetom, menadžmenta rizikom i menadžmenta krizom principa pomažu koncepti „razmišljanje zasnovano na riziku“, kao i „razmišljanje zasnovano na krizi“. Ova dva koncepta djeluju usaglašeno i zajedno. Najvažnije je da ne dopustimo da kriza upravlja nama - nego mi krizom.
- Zato odmah na početku treba uraditi SWOT analizu i definisati snage, slabosti, mogućnosti, kao i pretnje i opasnosti. Kriza se uvek dešava u procesu i u mreži procesa. Svaki „vlasnik procesa“ mora biti sposoban za efikasno upravljanje: pripremu za krizu, odgovor na krizu, oporavak od krize, stabilizaciju promena i dr
- Tekuća pandemija, uz sve pogubne posledice koje nosi sa sobom, može biti i prilika za sveukupno preispitivanje, poboljšavanje i inoviranje. Takođe, krize pored pojave velikog broja gubitnika stvaraju i dobitnike, kao što su u tekućoj krizi farmaceuske kompanije, IT sektor i dr
- Postojeća kriza je dočekana prilično nespremno i ona je bila iznenadenje na globalnom nivou. Ako uspešno naučimo lekcije iz ove krize i blagovremeno i adekvatno protumačimo njene poruke i izvučemo pouke, bolje ćemo savladati izazove i pripremiti se za buduće krize

✓ **OKRUGLI STO: BUDUĆI KONCEPTI STANDARDA ZA SISTEME MENADŽMENTA**

Moderatori: prof.dr Zoran Punoševac, Branislav Milovanov

Zaključci koji su ovom prilikom doneti su:

- Postoji potreba za šire upoznavanje sa SRPS ISO standardima kao i alatima za poboljšanje performansi u organizaciji.
- U narednom periodu potrebno je praćenje zahteva standarda kao i informisanja zainteresovanih strana
- Što se tiče SRPS ISO 9001:2015 potrebno je podržati izmene standarda, radi prilagođavanja organizacija tehnologijama koje nastaju. Potrebno je uključivanje u sve faze izmene
- Podržati izmenu standard SRPS ISO 9004, kako bi se omogućilo organizacijama koje su na višem nivou zrelosti da imaju kriterijume i prilike za dokazivanje i napredovanje.
- Nedostaju kapaciteti za pravovremeno prevodenje i objavljivanje standarda i dokumenata podrške

✓ **OKRUGLI STO: LANAC SNABDEVANJA HRANOM U USLOVIMA PANDEMIJE COVID 19**

Moderatori: dr. Dobrila Jakić Dimić, prof.dr Radomir Radovanović, DVM Dejan Perić i dr.vet.met Nikola Rokvić

Ono što se moglo zaključiti sa ovog okruglog stola jeste da pored opštih problema (ograničeno slobodno kretanje, posledice raznih ekonomskih problema i dr.), pandemija uzrokovana virusom SARS-Cov-2 (Covid-19) je izazvala je brojne globalne probleme u lancu snabdevanja hranom, što se pre svega izrazilo kroz:

1. Smanjen obim primarne poljoprivredne proizvodnje, a time i ključnih sirovina za potrebe prehrambene industrije

- Nedostatak radnika (zatvorene granice, obolenja, ograničena kretanja i sl.), otežano prikupljanje prispelih biljnih kultura (npr. žitarice, voće, povrće), kao i priprema zemljišta za novi ciklus proizvodnje;
- Otežano snabdevanje farmi stočniom hranom, sredstvima za zaštitu bilja i životinja;
- Veliki rastur primarnih poljoprivrednih sirovina (preoravanje dospelih biljnih kultura, prosipanje sirovog mleka, bacanje jaja i sl.);
- Ograničeno kretanje i otežan transport sirovina do pogona prehrambene industrije;
- Značajan broj farmi, čak u najrazvijenijim zemljama sveta, je zatvoren;
- U Kini, najvećem svetskom proizvođaču svinjskog mesa, sa udelom od preko 30% u ukupnom prometu ove vrste mesa, fond svinja je smanjen je za oko 30%.

2. Smanjen obim industrijske proizvodnje hrane (obrada/prerada poljoprivrednih sirovina)

- Male međusobne udaljenosti radnika i bliski kontakti na linijama proizvodnje u prehrambenoj industriji, uticali su na veliki broj obolelih radnika i njihovo isključenje iz procesa (uz visok udeo fatalnih ishoda),
- Zbog velikog u dela obolelih radnika i mogućnosti širenja zaraze, veliki broj pogona prehrambene industrije je, u kraćem ili dužem periodu, bio ili je još uvek - zatvoren;
- Ograničeno kretanje i otežan transport sirovina do pogona prehrambene industrije, kao i distribucija gotovih proizvoda do mesta prodaje.

3. Smanjen obim tražnje poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

- Aktivnosti u okviru turizma, HoReCa usluga, te avio i pomorski saobraćaj, smanjeni su za 85 do >90%;
- Povećan obim rada od kuće ("on-line") i smanjen broj oboka u okviru kompanijskih restorana/trpezarija;
- Zatvoreni (delimično ili potpuno) vrtići, škole i univerziteti, odnosno prestao rad odgovarajućih kuhinja i restorana/trpezarija;
- Ograničeno kretanje potrošača (vremenska ograničenja kupovine, vanredno stanje, policijski čas i sl.).

4. Značajno globalno povećanje siromaštva, pothranjenosti stanovništva i gladi

- Smanjen obim proizvodnje i mogućnosti distribucije hrane, posebno u ruralnim područjima najsilnijih zemalja i zemalja u razvoju;
- Smanjena kupovna moć stanovništva zbog povećanja nezaposlenosti (privremen ili stalni gubitak posla);
- Oko 40% stanovnika SAD ima probleme u pogledu dostupnosti hrane (oko 13.1 % ostalo bez posla u vreme pandemije), zbog čega se organizuju razni vidovi pomoći u snabdevanju, pre svega u okviru tzv. "banke hrane" na nivou lokalnih zajednica;
- Od kraja 2019 (821,6 miliona), početkom pandemije (mart-april, 2020), broj gladnih i ugroženih je povećan za 135 miliona, dok je projekcija FAO/WHO da će se krajem 2020. i početkom 2021. broj hranom ugroženih stanovnika planete povećati za 265 miliona, odnosno da će glad ugroziti svakog sedmog stanovnika zemlje (očekivani nivo oko 1.1 milijarda gladnih ili oko 14% ukupnog stanovništva planete);
- Visok udio fatalnih ishoda kao posledica gladi (oko 7.3 miliona godišnje, od čega 4.4 miliona dece mладеј од 5 godina (60.2%).

5. Potrebne promene

- Sve najznačajnije institucije u svetu (FAO; WHO; WFP) koje se bave hranom i ishranom ljudi, saglasne su da je aktuelna pandemija pokazala brojne slabosti postojećeg(ih) sistema snabdevanja hranom i da se, u vremenu pred nama, traj sistem mora značajno i suštinski unaprediti

3. Učešće na skupu je bilo bez obavezne kotizacije, a sva dobrovoljno uplaćena sredstva za online učešće na skupu uplaćena su fondaciji Budi Human

- Za Anikin dug i lep život
- Da Minja osmehom dobije bitku za život
- Za Oliverov život bez bolesti

Spisak svih donatora je objavljen sajtu Asocijacije za kvalitet, a svi donatori (bilo da su organizacije ili pojedinci), su automatski postali članovi Asocijacije sa plaćenom članarinom za 2021. godinu.

Nakon obraćanja predstavnika institucija i organizacija skup je otvorio pomoćnik Ministra privrede Republike Srbije, gospodin Aleksandar Starčević, a zatim su dodeljena priznanja zaslужним članovima i to:

- Zahvalnice za doprinos razvoju i delovanju Asocijacije za kvalitet i standardizaciju Srbije
 - Nenadu Vujoviću
 - dr Radoici Luburiću
 - mr Mirjani Stanić
 - doc.dr Pavlu Popoviću
- Plakete za doprinos unapređenju infrastrukture kvaliteta u Srbiji
 - Prof.dr Vladi Teodoroviću
 - Prof.dr Aci Janićijeviću
 - Dr.sci.vet.met Dobrili Jakić Dimić i
 - Milošu Neneziću
- Povelju za izuzetan doprinos unapređenju infrastrukture kvaliteta u regionu prof.dr Zdravku Krivokapiću

Na kraju skupa, svi učesnici su dali maksimalne ocene za organizaciju, pa je to još jedan podstrek za nas da nastavimo tradiciju, tako da se nadamo da će 23 načonalni i 9 međunarodni naučno stručni skup biti organizovan sa još većem brojem učesnika uživo.

Na kraju ovog izveštaja moramo da objavimo i jednu tužnu vest, da je preminuo dugogodišnji dekan Fakulteta veterinarske medicine Univerziteta u Beogradu prof. dr Vlado Teodorović, koji je dao značajan doprinos unapređenju infrastrukture kvaliteta u Srbiji, zbog čega je na ovom skupu i nagrađen Plaketom Asocijacije za kvalitet i standardizaciju Srbije. Neka mu je večna slava i neka počiva u miru